

XUDAFƏRİN

“Xudafərin harayından qalan mən!..”

Qəzet 1932-ci ildən çuxur № 3-4 (6795-6796) 21 mart 2018-ci il Cəbrayıl RİH-nin orqanı

Novruz bayramınız mübarək!

Novruz bayramı münasibətilə Azərbaycan xalqına təbrik

Hörmətli həmvətənlər!

Sizi Novruz bayramı münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hamınıza cansağlığı, sədət və uğurlar dileyirəm.

Azərbaycan torpağında qədim tarixi köklərə malik Novruz bayramı uzaq keçmişlərdən mənəvi dünyamızın ən dərin qatlarına dək nüfuz etmiş, müqəddəs dəyərlərimizin təşəkkülünə töhfələr vermiş və milli düşüncə tərzimizin ayrılmaz tərkib hissəsi olmuşdur. Əcdadımızın nikbin həyat fəlsəfəsini dolğun nümayiş etdirən bu bayram Uca Tanrıının nemətlərinə minnətdarlıq duyusunun təcəssümü, böyük hikmətə yaradılmış təbiətin ilahi nizamına ehtiramın təzahürüdür. Yurdumuzun çoxxərlik mədəni sərvətlər xəzinəsində Novruz şərəflə yer tutur.

Gələcəyə inamımızı sarsılmağa qoymayaraq bizi ümidişlər yaşadıb daim yolumuzu işıqlandıran Bahar bayramına fikir tariximizin görkəmli nümayəndələri həmisi rəğbet bəsləmişlər. Novruz bayramı azadlıq və istiqlal duyularımızın ifadəsinə əvvəlməkə möhtəşəm yubileyi ərefəsində olduğumuz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin gerçəkləşməsi və XX əsrin sonlarına doğru xalqımızın müstəqil dövlətcilik idealına yenidən qovuşması üçün zəmin hazırlamış milli özünüdərk amillerindəndir.

Qloballaşma dalğasının sürətli yayıldığı və dəyişikliklərin qaçılmaz şəkil aldığı indiki dövrdə yazın ölkəmizə gəlişinin ənənəvi rəngarəng mərasimlərə müşayiət olunması milli köklərə bağlılığımızın təntənəsidir. İnsanlığa xas ülvə dəyərləri yaddaşında toplamış bu əziz bayramın cəmiyyətimizin üzvlərinin vahid mənəviyyat ətrafında daha da yaxınlaşması baxımından müstəsna əhəmiyyəti vardır. Novruzun ümumdünya qeyri-maddi mədəni irsinin şah əsərləri sırasına daxil edilməsi qəlbimizi fərəh hiss ilə doldurur.

Ahəngdar və dinamik yüksəlişə müvəffəq olmuş Azərbaycan bu gün sürətli modernleşme mərhələsindədir. Ölkəmizin dayanıqlı inkişafına yönələn mühüm islahatlar və hər sahədə özünü göstərən davamlı müasirşərme meyilləri yaz fəsilinin qurub-yaratmaq əzmimizi artırın yeniləşdirici ovqatı ilə hemahengdir. 2018-ci ilin icimai-siyasi həyatımızda əlamətdar hadisələrlər zənginliyi bayramın Odlar yurduna builkə gelişinə xüsusi mənə qazandırır. Əminəm ki, varlığımızdakı tükənməz yenilikçi rəhu sayesində ümummilli mənəfələr naminə bütün sınaqlardan bundan sonra da alnıcıq çıxacaq və taleyülü məsələlərin layiqincə hellinə nail olacaq.

Baharı azərbaycanlıq məfkurəsi işığında dünyanın müxtəlif güşələrində bizimlə birgə qarşılayan soydaşlarımıza təbriklerimi yetirirəm. Qoy həmərliyimizin rəmzi olan bu el bayramı hər evə xoş əhval getirsin, hər ocağa bol sevinc, ruzi-bərəkət və firavaniq bəxş eləsin.

Novruz bayramınız mübarek olsun!

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.
Bakı şəhəri, 16 mart 2018-ci il.

Cəbrayillilərin Novruz şənliyi

Martın 19-da Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin təşkilatçılığı ilə Biləsuvar rayonu 4 sayılı qəsəbə ərazisində Novruz bayramı ilə əlaqədar ümumrayon tədbiri keçirilib.

Bayram tədbirini giriş sözü ilə rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov açdı. Novruz bayramı münasibəti ilə xalqımıza, həmçinin bütün Cəbrayıl caamatını səmimi qəlbdən təbrik

etdi. Novruz bayramının evlərə ruzi-bərəkət götirməsini dilədi. xoş ovqat, hər ocağa bol sevinc, Kamal müəllim növbəti Nov-

ruzumuzun işgal altında olan doğma Cəbrayılımızda qeyd olunmasını arzuladı.

Rayon məktəblilərinin rəsmi əsərlərdən ibarət sərgiyə baxış keçirildi. Qədim Novruz ənənəsi olan qovurğa qovrulması, sac üzərində yuxa bişirilməsi və yumurta boyanmasına tamaşa edildi.

Sədaqət Ağayevin aparıcısı olduğu bayram tədbirinin bədii hissəsi de olduqca maraqlı keçdi. Kosa və keçəlin şən, məzəli çıxışları, həmçinin rayonumuzun tanınmış müğənniləri Sədaqət Ağayev, Vüsal Zamanov, Allahverdi Məmmədov, Elman Məmmədov, Zəminə Hüseynova, Gülnarə Məmmədova, Xankişi Xankişiye və başqalarının bir-birindən gözlə ifaları tədbir iştirakçılarında gözəl əhval-ruhiyyə yaradı.

Bayram mərasimində rayonumuzun idman məktəbinin karateçiləri maraqlı idman nömrələri nümayiş etdirdilər.

“XUDAFƏRİN”

Təbrik edirik!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin 6 mart 2018-ci il tarixli Sərəncamında “Tərəqqi” medalına layiq görünlər sırasında həmyerlimiz Şəlalə Qasımovun adı vardır. Akademik Mehdi Mehdiyev adına Cəbrayıl şəhər tam orta məktəbin direktoru Şəlalə Qasımovun “Tərəqqi” medalını rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Kamal Həsənov təqdim etmişdir.

Rayonumuzun icimai həyatında həmisi fəallığı ilə seçilən və gənc nəslin təlim-tərbiyəsi işinə öz mühüm töhfəsini verən bacarıqlı təhsil işçisi Şəlalə Qasımovun “Tərəqqi” medalı ilə təltif olunması münasibətə ürəkdən təbrik edirik. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev cənablarının ona bəslədiyi bu yüksək etimadı bundan sonra da layiqincə doğrultmasını arzulayıraq!

“Xudafərin”

**11 aprel 2018-ci il tarixdə
keçiriləcək Azərbaycan
Respublikası Prezidenti
seçkiləri ilə əlaqədar təşviqat üçün
yer ayrılması barədə**

**CƏBRAYIL RAYON
İCRA HAKİMİYYƏTİ BAŞÇISININ
SƏRƏNCAMI**

Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinin 74 və 86-ci maddələri, "Sərbəst toplaşmaq azadlığı haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunu əsas tutaraq

Qərara alıram:

1. 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı Seçki Dairəsi üzrə Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar seçicilərlə görüşlər, yiğincalar və digər kütləvi tədbirlər keçirilməsi üçün bilavasitə rayonun xidməti ərazisi olan Biləsuvar rayonu ərazisindəki qəsəbələrdən sayca 11-ci qəsəbə klubu qapalı, klubun qarşısındaki meydan isə açıq yer kimi ayrılsın.

Nəzərə alınsın ki, 120 sayılı Cəbrayıl-Qubadlı Seçki Dairəsi üzrə adları vahid seçici siyahısında olmaqla respublikanın digər şəhər və rayonlarında məskunlaşmış seçicilərlə görüşlər keçirilməsi mövcud qanuna uyğun olaraq həmin şəhər və rayonlarda bu məqsəd üçün ayrılmış qapalı və açıq yerdə həyata keçiriləcəkdir.

2. Biləsuvar rayon Mədəniyyət və Turizm İdarəsinin Cəbrayıl rayonu üzrə nümayəndəsi K.Quliyevə tapşırılsın ki, Azərbaycan Respublikası Prezidenti seçkiləri ilə əlaqədar nümayəndələrin seçicilərlə görüşlər, yiğincalar və digər kütləvi tədbirlər keçirmələri üçün şöbənin balansında olan 11 sayılı qəsəbə klubundan bərabər qaydada istifadə edilməsinə şərait yaratsın.

3. Cəbrayıl rayon Polis Şöbəsi namizədlər tərəfindən seçicilərlə keçirilən görüşlər zamanı ictimai asayışın qorunması üçün müvafiq qanunun tələbləri səviyyəsində lazımi tədbirlər görsün.

4. Sərəncamın icrasına nəzarət RİHB aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinə həvalə edilsin.

Kamal Həsənov,
Cəbrayıl Rayon İcra
Hakimiyyətinin başçısı
Cəbrayıl (Biləsuvar) 4 sayılı qəsəbə
16 fevral 2018-ci il

**YAP-in 25 illiyi münasibətilə
ağacəkmə aksiyası**

Fevralın 12-də, 19-da, martın 5-də, 12-də Yeni Azərbaycan Partiyası Cəbrayıl rayon təşkilatının fəalları Yeni Azərbaycan Partiyasının yanmasının 25 illiyinə həsr olunmuş ağacəkmə aksiyası keçirdilər.

Aksiyada Cəbrayıl rayon İcra Hakimiyyətinin, YAP Cəbrayıl rayon təşkilatının idarə heyətinin üzvləri, partiya fəalları və ictimaiyyət nümayəndələri fəal iştirak edirdilər. Aksiya çərçivəsində 1500-dən çox müxtəlif növ ağaclar ekilərək suvarıldı.

Gələcəkdə də bu cür aksiyaların davam etdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

"Xudafərin"

**24 ildən sonra Cocuq
Mərcanlıda Novruz şənləyi**

Rayonumuzun düşməndən azad olunan Cocuq Mərcanlı kəndinin sakinləri baharın gəlişini 24 ildən sonra doğma yurdlarında qarşılayıblar.

Kənd tam orta məktəbin qarşısında keçirilən Novruz şənləyində tonqal qalanıb, səmənilər, xonçalar düzülüb. Qız-gəlinlər müxtəlif şirniyyatlar, sac üstündə yuxa bishirib, uşaqlar yumurta döyüdüüb, şənləniblər. Kosa və Keçəlin zarafatları, şən musiqi nömrələri hamida xoş ovqat yaradıb.

Kənd sakinləri torpaqları mızın keşiyində dayanan əsgər və zabitləri də unutmayıblar. "N" sayılı hərbi hissəyə gedərək, hərbçilərin bayramını töbrik edib, onlara bayram sovgatı

çatdırıblar. Cocuq Mərcanlı sakini Zəmin Həziyev sevincini belə ifadə edib: "Bizim üçün ən sevinci gündür. 24 il idi Novruz bayramını doğma yurdumuzdan kənarda qeyd edirdik. Bu illər ərzində ən böyük diləyiimiz əziz bayramı kəndimizdə keçirmək olub. İndi bu istəyi-

şa edilib, qaz, elektrik, içməli su xətləri, avtomobil yolu çəki-lib. Növbəti mərhələdə isə 100 fərdi yaşayış evinin, 50 yerlik uşaq bağçasının, inzibati bina, tibb məntəqəsi və klub-icma mərkəzi üçün binaların, poçt binasının və digər zəruri infrastruktur obyektlərinin tikintisi aparılıb.

**NOVRUZ BAYRAMI ŞƏNLİKLERİNDƏ
YANĞIN TƏHLÜKƏSİZLİYİ TƏDBİRLƏRİ**

Yurdumuza bahar gəlir - həmişə sevincle, səbirsizliklə gözlediyimiz bahar. Xalqımız həmişə olduğu kimi milli adət-ənənələrimizə uyğun olaraq baharın gəlişini - Novruz bayramını hər yerdə xoş ovqatla, çal-çağırla qarşılıyor. İqtisadiyyatının gündən-güne inkişaf etdiyi müstəqil Azərbaycan Respublikasının bütün şəhər və kəndləri bu gün bir-birindən rəngarəng bayram tədbirləri ilə Novruzu qeyd etməye hazırlaşır.

Milli bayramımız Novruzin gəllişti ərefəsində hər birimizin arzusudur ki, bütün bayramlar, o cümlədən Novruz şənləkləri də ən ülvi duyğularla yaddaşlara həkk olunsun, bayramlar yalnız ve yalnız xoş hissələrə xatırlansın. Bunun üçün isə bir sıra təhlükəsizlik qaydalarına, o cümlədən yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı bütün tələblərə ciddi əməl olunmalıdır.

**NOVRUZ BAYRAMI İLƏ
ƏLAQƏDAR KEÇİRİLƏN
ŞƏNLİKLERİNDƏ**

- Əhali tərəfindən pərakəndə halda tonqallar yandırıllarkən yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına ciddi əməl olunmalıdır.

- Tonqallar ətrafında olan yanar materiallardan, mühəndis-texniki qurğularдан, qaz xətlərindən, evlərdən, binalardan, ot tayalarından, tezalısan maye və materialların saxlandığı yerlərdən kənarda yandı-

rılmalıdır.

- Bayram şənlilikləri zamanı tonqallar tam söndürülenədək nəzarətdə saxlanılmalıdır. Unutmaq olmaz ki, zəif bir külüyin əsməsi nəticəsində tam sənməmiş tonqalın közü yanğın üçün mənba ola bilər.

- Şənliliklərde atəşfəsənlilik məqsədilə pirotexniki vasitələrdən, həmçinin yanğın təhlükəli işıqlandırıcı maddələrdən istifadə edilməsi qadağandır!

UNUTMAYIN Kİ

Novruz şənliliklərində yanar mayelerin hopdurulması ilə hazırlanmış məşəllərin azyaşlı uşaqlar tərəfindən havaya atılması nəticəsində də ciddi yanğınlar baş verə bilər. Belə ki, məşəllər evlərin dam örtüklerini və ya həyətyanı sahələrə yığılmış yanar materialları, çəpərləri, ot tayalarını alısdırıbılır.

**NOVRUZ BAYRAMI
ŞƏNLİKLERİNDƏ
UŞAQLARI NƏZARƏTSİZ
QOYMAYIN!**

- Bahar bayramı şənliliklərində azyaşlıların, uşaqların odla dəcəllik etməsinə yol verilməlidir..

- Uşaqlar adət-ənənələrimizə uyğun olaraq tonqalların üzərindən atıllarkən özlərini yanğından qorunmalıdır. Bayram tədbirlərində, xüsusən de tonqal ətrafında əy-

ləncə və şənliliklərde azyaşlı uşaqlar mütləq valideynlərin nəzareti altında olmalıdır.

ŞAM YANDIRARKƏN

Bayram şənlilikləri zamanı şam yandırıлarkən yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına diqqət yetirmək lazımdır. Unutmaq olmaz ki, yanar şamı öz ərintisi ilə stol, kibrət qutusu üzərində və s. yerlərə yapışdırmaq olmaz.

Bayram tədbirləri zamanı müəssisə və teşkilatların, təhsil ocaqlarının, xüsusən də internet tipli və s. məktəblərin rəhbərləri yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına nəzareti daha da gücləndirməlidirlər.

**MİLLİ BAYRAMIMIZI -
NOVRUZU XOS
DUYĞULARLA BAŞA
VURMAQ ÜÇÜN
YUXARIDA SADALANAN,
HƏMCİNİN YANĞIN
TƏHLÜKƏSİZLİYİ İLƏ
BAĞLI DİGƏR QAYDALARA
ƏMƏL ETMƏK VACİBDİR.**

Bayram tədbirləri və şənlilikləri keçirilən zaman yanğın hadisələri ilə üzləşdikdə dərhal Fövqəladə Hallar Nazirliyinin "112" qaynar telefon xəttinə məlumat verməyi unutmayın.

Novruz bayramınız mübarək!

**FHN DYNX-nin Yanğına
qarşı təbliğat şöbəsi**

"Cocuq Mərcanlıdan Xocalıyadək!"

dərisinin soyulması faktını da qeyd almışdır

Cinayət cəzasız qalmamalıdır. Ermənistən hərbi-siyasi təcavüzü dünya ictimaiyyəti tərefindən ittihəm edilməlidir. Beynəlxalq təşkilatlar, dünya dövlətlərinin parlamentləri Ermənistən Respublikasının Azərbaycan torpaqlarında törendiyi hərbi cinayətə - Xocalı soyqırımına, əsl soyqırım hadisəsi kimi beynəlxalq siyasi hüquqi qiymət verməlidirlər.

Xocalı soyqırımı Azərbaycan tarixinə en dəhşətli və faciəli səhifələrdən biri kimi daxil olmuşdur. Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev Xocalı soyqırımının on illiyi münasibətə Azərbaycan xalqına müraciətində qeyd etmişdir: "Bu amansız və qəddar soyqırım aktı insanlıq tarixinə en qorxulu kütləvi terror aktlarından biri kimi daxil oldu".

Bütün beynəlxalq hüquq normalarına zidd olaraq Ermənistən dövləti Dağılıq Qarabağ özünə birləşdirmək istəyir, bu yolda bütün cinayət və vəhşiliyə hazır olduğunu nümayiş etdirir. XX əsrin faciəsi olan Xocalı soyqırımı bu aqressiv və cinayətkar erməni siyasetinin nəticəsidir.

Xocalı faciəsinin iyirmi altıncı ildönümünün keçirilməsi ilə bağlı Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyətinin Tədbirlər Planına uyğun olaraq rayon əhalisinin six məskunlaşduğu yaşayış məntəqələrində, idarə və müəssisələrdə bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Tədbirlər planına uyğun olaraq rayonda fealiyyət göstərən təhsil və mədəniyyət müəssisələrində anım tədbirləri təşkil edilmiş, fevral ayının 26-da rayonun ümumtəhsil məktəblərində ilk dərslər Xocalı soyqırımına həsr edilmiş, məktəbilərlər arasında faciə ilə bağlı rəsm və inşa

"Bütövlükdə Azərbaycan xalqına qarşı yönəldilmiş Xocalı soyqırımı öz ağlışğız qəddarlığı və qeyri-insani cəza üsulları ilə bəşər tarixində bir vəhşilik aktıdır. Bu soyqırım, eyni zamanda, bütün bəşəriyyətə qarşı tarixi bir cinayətdir".

Heydər Əliyev

Mərcanlı kənd Mədəniyyət Evinde keçirilməsindən hədsiz məmənnun olduqlarını qeyd etdi. O, rayon icra Hakimiyəti Başçısının salamlarını tədbir iştirakçılarının diqqətinə çatdırıldı. "Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyinin sədri, "Tərəqqi" medalı mükafatçısı, Qarabağ qazisi Şamil Sabiroğlu tədbirin hazırlanmasında müstəsnə xid-

rımıni Tanıtma" İctimai Birliyinin Sumqayıt şəhər şöbəsinin sədri Xalidə Vural-Cəbrayılova, Cəbrayıllı rayon Su kanal İdarəsi reisinin müavini, I dərəcəli Əmək Ordeninə layiq görülmüş Cocuq Mərcanlı kənd sakini Oqtay Həziyev, Cocuq Mərcanlı kənd tam orta məktəbinin direktoru Zəmin Həziyev və baş-qaları çıxış edərək şəhidlərin qisaslarının tezliklə alınması

üçün Azərbaycan xalqını birliyə səslədi-lər.

"Ümud TV"-nin müxbiri Sevda Tanrıverdiyeva, Saatlı rayonundakı S.Vurğun adına 1 nömrəli tam orta məktəbin şagirdləri şəhidlərimizə həsr olunmuş şeirlər söyuledilər.

"Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyinin sədri Şamil Sabiroğlu Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyətinin Başçısı cənab Kamal Həsənovun, Tatar kənd tam orta məktəbin direktoru Əfsana İbrahimova-

nın və "Xocalı qısasa çağırır biz!" adlı ədəbi-bədii kompozisiyanın iştirakçılarının xüsusi mükafatları və Fəxri fərmanla-ra layiq görüldüklerini bildirdi.

Azərbaycan Respublikası Qarabağ Müharibəsi Əlliilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri İctimai birliyinin Nizami rayon şöbəsinin sədri Məhi Mehdiyev, Birliyin Cəbrayıllı rayon şö-

məti olan Tatar kənd tam orta məktəbinin direktoru Əfsana İbrahimovaya və tənənnimə rejissor Mehdi Mehdiyadəyə öz təşkkürünü bildirdi.

XX əsrin sonunda baş vermiş bu faciə təkcə Azərbaycan xalqına deyil, bütün insanlığa, bəşəriyyətə qarşı yönəlmış ən ağır cinayətlərdən biridir. Xocalı soyqırımı əsrin Xatin, Xirosima, Naqasaki və Songmi kimi dəhşətli faciələri ilə bir sərada dayanır.

1992-ci il fevralın 26-da Ermənistən hərbi birləşmələri 7 min əhalisi olan Xocalı şəhərində genosid aktı həyata keçirdi. Xocalı soyqırımı zamanı 613 nəfər ödürləndi, 1000 nəfər müxtəlif yaşı dinc sakin alındığı gülə yarasından əlib oldu. 106 nəfər qadın, 63 azyaşlı uşaq, 70 qoca öldürüldü. 8 ailə tamamilə məhv edildi, 25 uşaq hər iki valideynini, 130 nəfər valideynlərindən birini itirdi. Faciə baş verən gecə 1275 nəfər dinc sakin girov götürüldü, onlardan 150 nəfərin taleyiindi de məlum deyil.

Şəhər əhalisinin bir hissəsi zorakılıqdan qaçıb qurtarmaq istəyərkən əvvəlcədən düzəldilmiş pusqlarda qətlə yetirilmişdir. Rusyanın "Memorial" hüquqmüdafiə mərkəzinin məlumatına əsasən, dörd gün ərzində Ağdamda Xocalıda qətlə yetirilmiş 200 azərbaycanının meyiti getirilmiş, onlarla meyitin təhqirə məruz qalması faktı aşkar edilmişdir. Ağdamda 181 meyit (130 kişi və 51 qadın, o cümlədən 13 uşaq) məhkəmə-tibbi ekspertizasından keçirilmişdir. Ekspertiza zamanı müəyyən edilmişdir ki, 151 nəfərin ölümüne gülə yaraları, 20 nəfərin ölümüne qəlpə yaraları səbəb olmuş, 10 nəfər küt alətlə vurularaq öldürülmüşdür. Hüquqmüdafiə mərkəzi diri adamın baş

müsabiqələri keçirilmişdir. 17 fevral 2018-ci il tarixdə "Xocalı faciəsi"nin 26-ci ildönümü ilə əlaqədar Cəbrayıllı rayonunun Cocuq Mərcanlı kəndində "Cocuq Mərcanlıdan Xocalıyadək!" devizi altında tədbir keçirildi.

Tədbir iştirakçıları önce Aprel şəhidlərinin xatiresine həsr edilən abide kompleksini ziyarət etdilər. Daha sonra tədbir Cocuq Mərcanlı kənd Mədəniyyət Evinde davam etdirildi. Tədbir "Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyi və Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyətinin Tatar kənd tam orta məktəbinin birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbiri Saatlı rayon Mərkəzi Kitabxana Sistemlərinin baş təlimatçısı, Respublikanın Əməkdar Mədəniyyət işçisi, tanınmış rejissor Mehdi Mehdiyadəyə açıldı. Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüşlər zamanı şəhid olan soydaşlarımızın xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edildi.

Cəbrayıllı rayonu Tatar kənd tam orta məktəbi şagirdlərinin və bu təhsil ocağını bitirmiş gənclərin hazırladığı ədəbi-bədii kompozisiya nümayiş etdirildi. "Xocalı qısasa çağırır biz!" adlı kompozisiya tamaşaçılar tərefindən böyük rəğbətlə qarşılandı.

Mehdi müəllim daha sonra sözü tədbir iştirakçılarına verdi.

Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyəti Başçısının müavini Fəridə İbayeva tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə "Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyinə və Tatar kənd tam orta məktəbin kollektivinə və tədbir iştirakçılarına öz təşkkürünü bildirdi.

Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Asif (Fred) Məhərrəmov adına İnkışaf Fondunun sədri, II dərəcəli müharibə əlili Ədalət Məhərrəmov, Respublika Qarabağ Müharibəsi Əlliilləri, Veteranları və Şəhid Ailələri İctimai Birliyinin Nizami rayon şöbəsinin sədri, Qarabağ qazisi Məhi Mehtiyev, bu Birliyin Nizami rayon şöbəsinin müavini, II dərəcəli müharibə əlili İzzət Şirinov, bu Birliyin Cəbrayıllı rayon şöbəsinin sədri, II dərəcəli müharibə əlili Səbuhi Hüseynov, "Qafqazmedia" İctimai Birliyinin sədri Hacı Azadə Taleh-Abbasqızı, "Yeni Yurd" Sosial İnkışaf İctimai Birliyi sədrinin müavini Dilbər Sultanova, "Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyi idare heyətinin üzvü, Xocalı şəhər 2 nömrəli tam orta məktəbin direktor əvəzi, Milli Qəhrəman Füzuli Rüstəmovun bacısı Fiqurə Rüstəmova, Xocalı şəhərindən məcburi köçkünlər, məlum soyqırım zamanı erməni terrorçuları tərefindən böyük rəğbətlə qarşıladı.

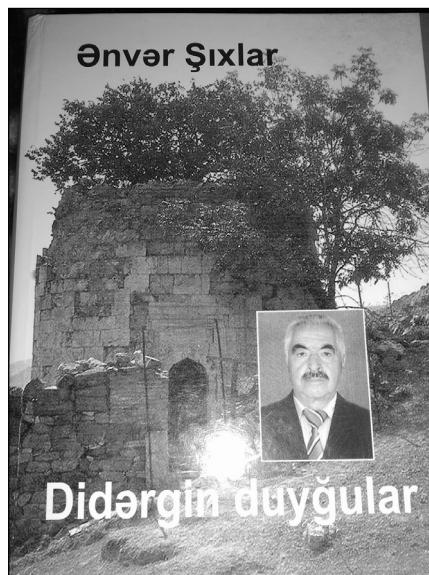
bəsinin sədri Səbuhi Hüseynov da iştirakşılara diplomlar təqdim etdi. Sonda Cəbrayıllı rayon İcra Hakimiyəti Başçısının müavini Feridə İbayeva tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə "Xocalı Soyqırımı Tanıtma" İctimai Birliyinə və Tatar kənd tam orta məktəbin kollektivinə və tədbir iştirakçılarına öz təşkkürünü bildirdi.

HİDAYƏT SƏFƏRLİ,
Azərbaycan Jurnalistlər
Birliyinin üzvü, "Xudafərin"
qəzeti baş redaktorunun müavini.

Didərgin duyğular vüsal nəğməsi oxusun!..

Şair-filolog Ənvər Şıxlardan Mehdiyevin "Didərgin duyğular" ("Araz", 2015) kitabı müəllifin oxucularla ikinci görüşündür. Kitabın annotasiyasında şair oxucularına üz tutub deyir ki, "Şıxlardan ve Şıxbaba adlı müxtəlif bölgelərdən olan kəndlərdə yaşayan oxucu əmioğlular, sizin hamınızın ulu

babanız Cəbrayıllı rayonunun Şıxlardan kəndində yaşamışdır. Bunu kitabın üz qabığına şəkli vurulmuş Şeyx Qiyasəddin türbəsi yazılı sənəd kimi sübut edir. Bu türbə XIV əsrin əvvəllerində (daha dəqiq desək, 1307-ci ilde) tikilib".

Tarixin silinməz yaddaşı günbəz, Didərgin könlümün göz yaşı günbəz. Qan qusan baxtının sırdaşı günbəz, Elmin ünvanı Şıxlarda qaldı

Bəri başdan qeyd edim ki, burada özünə yer alan yazıların ruhunda bir haray var - bir qəribin vətən nisgilli harayı, elindən-obsasından didərgin olanın qurbət mövzulu duyğuları dil açıb danişir. Novruz bayramının xoş ovqatını - milli-etnoqrafik lövhələrin bedii inikasını verən "Çiçəkləyər" şəiri də mənə elə gəlir ki, Ənvər müellimin hələ Cəbrayıldıda olduğumuz çalçağırlı günlərimizin eks-sədasıdır:

*Hər il ömrümüzə Novruz geləndə
Sevən ürəklərdə yaz çiçəkləyər.
Çöhrələr don geyər sevinc-fərəhdən,
Gülüş şəfəq saçar, üz çiçəkləyər.*

Novruz bayramı mövzusunda yazılmış en yaxşı ədəbi nümunələrdən olan bu şeir bayramın doğurdugu psixoloji haləti, xoş əhval-ruhiyyəni özüllükə eks etdirir.

Ağırlıq-uğurluq töküller oda,
O gün iraq olar candan hər qada.
Hicranın həsrəti yanar tonqalda,
Alov pardاقlanar, köz çiçəkləyər.

Fikir verin: ağırlıq-uğurluğun oda tökülməsi-yandırılması ilə candan azar-bezar xilas olar deyən müəllif bununla odun bir təmizləyicilik-xəstəliyi məhv etmək funksiyası daşıdığını demək istəyib. Burada ağırlıq-uğurluq oda-ocağa tökülmək həm de o oddan bir şəfa tapıldığı bildirilir; çünkü bayram tonqalı özü bir müqəddəs ocaqdır. "Alovun pardاقlanması, közün çiçəklənməsi" anlamı da məhz

bu ülviliyə-müqəddəsliyə işaret vurur. Bu səbəbdəndir ki, şair "her il ömrümüzə Novruz geləndə sevən ürəklərdə yaz çiçəkləyər" deyir. Ona görə ki həyatımıza təbiətin yeni fəslili kimi daxil olan Bahar faslı həm də sosial sferada yenilənmə havası olan Novruz fəslidir. Təbiətdəki Bahar fəslinin ictimai mühitdəki Novruza transformasiyası nəticəsində "ürəklərdə də yaz çiçəkləyir". Yəni bu yenilənmə-təmtəraq sadəcə təbiətin görüntüsü ilə yox, cəmiyyətin də mənən-qəlbən yenilənməsi-saflaşması ilə müşayiət olunur:

Sevenlər can üzər eşi yolunda,
Hamı xoş söz dilar qulaq falında.
Oğlan qızı süzer məftun halında,
Qızın baxışında naz çiçəkləyər.

Gülün-ciçəyin bülbülü çağırıldı, təbiətin öz dilində sevib-sevişmə fəslə olduğu yaz fəslə cəmiyyətdə də beləcə Novruz bayramı libasında bərqrər olur: oğlanın qızı məftunedici baxışlarla süzməsi fonunda qızın da ədasi-nazı çiçəkləyib - gül açır.

Bir qızın sinəde coşar ilhamı,
Biri fala baxar elində camı.
Zəmzəm sorağına yiğisər hamı,
Bulağın dörd yanı qız çiçəkləyər.

Hər oğrun baxışdan məhəbbət yağar,
Qızların ədasi oğlan soraqlar.
Şeirinin uğruna yeni gün doğar,
Ənvərin dilində söz çiçəkləyər.

Bizim dağ yerlərində ilaxır çərşənbəsində, Novruz bayramında qız-gelinlər ciyinlərinə səhəng götürüb bulaq başına gedər, o suyun zəmzəm suyu olduğunu deyib, əl-üzlərini yuyar, su üstündən keçər, səhənglərini de doldurub evə qayıdarlar. Bax Ənvər Şıxlardan Mehdiyev) burada həmin səhnəni təsvirə gətirməkə orijinal bir deyimə imza atmışdır: "bulağın dörd yanı qız çiçəkləyər". Beləcə, bulaq ətrafındaki qız-gelin yiğnağını bədii-poetik fonda "qız çiçəkləməsi" kimi səciyyələndirmişdir. Yazda təbiət gül-ciçək açdığı kimi, Novruzda da cəmiyyət gül-ciçək açır - "qız çiçəyi" açır. "Hər oğrun baxışdan yağan məhəbbətdən" - oğlan soraqlayan qızların ədasından - əhvallardan sevgililərin vüsala yetişmək arzusu cucerər, qurulacaq toy-büsət şənləkleri isə ictimai aləmdə xoş ovqat yaratmaqla "cəmiyyətin çiçəklənməsi" misalına bənzeyər. Belə olan təqdirdə isə "Ənvərin dilində" - hər kəsin dilində "söz çiçəkləyər" - gül etirli, məhəbbət qoxulu sözler insanlar arasında firavanlıq, səadət müjdəcisi kimi el-el, oba-oba, oymaq-oymaq yayırlar.

Sözlər çiçəkləyəndə dünyadan qan-qada, müharibə ocağı da silinər, sülh, ədalət zəfer çalar, didərginlik taleyi sona yetər, didərgin duyğular da vüsal nəğməsi üstə öter.

Didərgin duyğularınız vüsal nəğməsinə dönsün, Ənvər müəllim!

Şakir Əlifoğlu,
dosent, aparıcı elmi işçi

Mədəniyyət hər bir xalqın mənəvi güzgüsü, tarixin ayrı-ayrı səhifələrində varlığını üzüaçixaran dəyəridir. Belə ki, xalqların tarixdə qalması, öz yerlərini, mədəni təfəkkürərini qoruyub saxlamaları məhz birbaşa onların mədəniyyətləri ilə bağlı olmuşdur. Bu məntiqə əsaslanaraq demək olur ki, öz mədəniyyətlərini, mənəvi sərvətlərini qoruyan xalqlar həmişə tarixdə qalmışlar. Müxtəlif məşəqqətlər, bələlər görmüş Türkler tarix boyu öz hünərləriyle qalib gəlmiş və ilk mədəniyyətlərdən birinin yaradıcıları kimi özlerini təsdiq edən xalqlar sırasındadırlar. Tarixi Şumerlərə qədər gedib çıxan Novruz bayramı Türk xalqları tərəfindən ayrı-ayrı zamanlarında qismən dəyişik şəkildə qeyd olunmuşdur.

Novruzun tarixi 5 min ilə gedib çıxır. Belə qədim tarixə malik olan bu bayramın Azə-

ri, qar suyu da minerallarla çox zəngin olur. Qişın sonunda immuniteti zəifləmiş orqanizm üçün bu böyük əhəmiyyət daşıyır. Pal-paltalar, yorğan-döşəyin günəşə verilməsi birbaşa olaraq xəstəlik təredən bakteriyaların, gənciklərin öldürülməsi məqsədini daşımasa da, mahiyətəcə bu məqsədə xidmət edir. Bayramda bişirilən şirniyyatlar bu baxımdan daha diqəti cəlb edir. Tərkibində müxtəlif ədviyyatlar, züllələ, yağ, karbohidratlar olan bu nemətlər vitamin çatmamazlığını bərpa edir, Qanazığını aradan qaldırır. Ormeqalarla zəngin olan qozfindiq insanın beyn fəaliyyətini yaxşılaşdırır, orqanizmən ayrı-ayrı xəstəliklərə qarşı müqavimətini artırır ve fol turşusuyla zəngin qidalardır.

Novruzda bişirilən səməni halvası öz faydalari ilə daha zəngindir. Türk xalqlarının əksə-

Novruz ənənələrinin tibbi-bioloji akspektləri

baycanda qeyd olunması uzun bir yol keçərək 1967-ci ildə özünün rəsmi hüququnu qazanmışdır. Tarixin süzgəcindən keçib gələn Novruz yeni il, yeni gün mənasını verir ki, bu da təsadüfi deyildir. Onun gelişilə təbiətin canlanması, oyanması baş verir, bunu isə gözel təbiətiyle dörd fəsl özündə daşıya bilən Azərbaycan iqlimində asanlıqla görmək olur. Təbiət bayramı öz gelişilə təkçə bitkilərin deyil, bütün canlılıkların, o cümlədən də insanların biologiyasında özünəməxsus rol oynayır. İnsan orqanizmindəki Bioritme uyğun olaraq yazın gelişisi ona müsbət enerji bəxş edir. Güneşin iliq nefesi, yaşıllıq, gülçiçek, isinmiş hava bizim psixoemosional sferamiza rahatlıq getirir. Maddələr mübadilesinin sürətlənməsi, ultrabənövşəyi şüaların vitamin D defisini bərpa etməsi, sümük iliyinin fəaliyyətinin aktivləşməsi ("qan qaynayan vaxt") kimi işlənən ifadə)məhz bu vaxta təsadüf edir. Əslinde, bunların heç biri təsadüfi şeylər deyil, çünki qışdan çıxmış, mikroelementləri, vitaminləri azaltılmış orqanizmın bu kimi proseslərə çox ehtiyacı olur. Ənənələrdən göründüyü kimi, Novruza qədər qeyd olunan 4 çərşənbə eynisayı ünsürlərin adıyla bağlıdır. Fəlsəfi təsəvvürlərə görə, kainatın yaranması su, od, hava və torpaq əsasında qurulub. Təbabət tarixində de insanların xarakterlərini bu 4 ünsüre əsasən bölmüş-Sanqvinik, melanxolik, xolerik və fleqmətik adlandırmışlar. Deməli, tarixin insanların bu çərşənbələri xüsusi şəkildə qeyd etmələrinin tekke təbiət baxımından deyil, fəlsəfi mənada da anlımı olmuşdur. Məsələn; Su çərşənbəsində Tibbi-fəlsəsi aspektlər özünü daha qabarlı şəkildə göstərməkədir. Suyla hər yerin temizlənməsi(qışda təmizlənə bilməyən) toz-torpaqdan, müxtəlif bakteriyalardan azad olmaqdır. İnsanların bulağa, çay üstünə getmələri, bu suların içmək ərimiş qar suyunu qəbul etməkdir.

riyyetində bişirilən bu şirniyyat növü İmmun sistemini gücləndirməkdə bir seçim qidası ola bilər. Onu hamilə qadınlar, südveren analar rəhatlıqla istifadə edərək öz körpələrinə lazımlı olan mineralları və vitaminləri təbii şəkildə çatdırıbılərlər. Bu qəbildən Səməni suyu gənclik eliksiri adlanırdır. Cürcədilmiş səmənidən sıxlaraq alınan şirə təbii enerji mənbəyidir. Tərkibi vitamin C-lə zəngin olub, orqanizmi qrip və soyuqdəmən qoruyur. Toksinlərdən təmizləyir, hemoglobinini qaldırır, hüceyrələri yenileyir, yaraların tez sağalmasını təmin edir, kariesin qarşısını alır, zülalların sintezində iştirak edən aminturşuların mənbəyidir və s.

Səməni, saxla məni,
İldə cürcərdərem səni...

Digər tərəfdən, bir ay öncədən başlayaraq yandırılan tonqallar üzərində atlanan insanlardan bir inanc kimi sinir-psixi gərginlikləri aradan qaldırır. Həqiqətən olmasa da, xəstəliklərinin odda yanacağına insan şüuraltı şəkildə inanmış olur.

Göründüyü kimi, Novruz bayramı adətləri sadəcə bir bəzək, məşquliyət xarakteri daşıdır, hər birinin elmi əzelləlikləri vardır. Yazın gəlişi ile canımıza sağlamlıq, evimizə xeyir-bərəket, şadýanalıq, həyatımıza maraq qatan Novruz bayramının mübarek olsun! Büttün Novruzlarda sağlam olmaq dileyiləm... SAĞLAMLIQ BAYRAMINIZ MÜBARƏK!!!

Fərqanə Səfərli,
həkim-terapevt

İlaxır çərşənbələrdən Novruza

Şakir Albaliyev,
AMEA-nın aparıcı elmi işçisi,
filologiya üzrə
fəlsəfə doktoru, dosent

Mən bu yazımda ilin axır çərşənbələri ilə Novruz bayramı arasında olan həm yaxınlıq (eyniləşmə amilləri) və həm də məsafə səddi haqqında söhbət açmaq məcburiyyətindəyəm. Məlum olduğu kimi, bu ilin-yəni miladi 2018-ci ilin Novruz bayramı günü məhz çərşənbə axşamı günündə ölkəmizə - dünyamiza daxil olur. Bu səbəbdən də müəyyən çağşınlıqlar yaranır. Hətta Çərşənbə bayramı ilə Novruz bayramının üst-üstə düşməsi kimi menalandırılır, hər iki bayramı eyni gündə Novruz bayramı günü keçirmək tendensiyası da səsləndirilir. Hələ buna müvafiq bir məsəlimizi də bu məqamda araya gətirirlər: "İldə-əyyamda bir dəfə düşər çərşənbəye Novruz" (və yaxud da yanlış olaraq yerləri dəyişdirilərək belə də deyə bilərlər: "İldə-əyyamda düşər bir dəfə Novruza çərşənbə"). Amma baxaq görek bu məsələ hələ nəyə işarə edir? Bu məsə-

7 günü var və həftəhesabı ilə bu günlərdən kənarda ayrı gün(zaman) yoxdur.

İndi qayıdırıam yuxarıdakı məsəlin üstünə. "İldə - əyyamda bir dəfə düşər çərşənbəye Novruz". Buradakı "çərşənbə" ifadəsi adamları yanıldır. Bu məsəldə söhbət böyük hərfli Çərşənbədən (yəni Çərşənbə bayramından) yox, məhz kiçikherflı çərşənbədən (yəni adı çərşənbə günlərinən birindən) gedir. Yəni ki, Novruzun gelişisi ayanda-sayanda bir yol da çərşənbə gününe təsadüf edə bilər. Ona görə ki, həftənin 7 günündən biri də çərşənbədər. (ya çərşənbə axşamıdır-fərqli yoxdu, hansısa gündür). Axi bu il geliş-i-fəsil geliş-i olan Novruz bayramı günü də hansısa bir gündə (həftənin hansısa bir günündə) gəlməlidir də. Yoxsa molların yuxarıda dediyi kimi, həftənin heç bir günündə gelməmek (heç bir rəngi olmayan öküzdən ötrü) eslində heçliyə işarədir. Novruz bayramı isə real tərxiyi gün və əlamətdar təqvim bayramıdır. Deməli, yuxarıdakı məlum məsələ də Novruzun çərşənbəye düşə bilməsi həqiqəti də

bayramı Yeni ilin gelişinin mərasim şəklində bayram edilməsidir. Bu iki Novruz bayramı da astronomik təyinat üzrə martın 20-də daxil olur ki, bu gün də çərşənbə axşamı gününe təsadüf edir. Yəni ilin ilk başlanğıcının günü olan Novruzun həftənin 7 günündən istenilən birinə təsadüf etməsi təbii haldır. Bu il isə, göründüyü kimi, Novruzun gelişisi çərşənbə axşamı gününe düşür. "İldə-əyyamda düşər bir dəfə çərşənbəye Novruz" məsəlimiz bax bu təsadüfi qanuna uyğunluğu eks etdirir. Belə ki (hesab eləyək ki), miladi təqvimlə Yeni ilin ilk günü olan 1 yanvarın gelişinin həftənin hansısa sözlə, İlaxır çərşənbə ilə Novruz bayramı arasında 1 gündən tətmiş 7 günə qədər zaman məsafəsi-intervallı amili qorunub saxlanıla bilir. Ümumilikdə götürdükdə isə, sonuncu çərşənbə ilə Novruz bayramının arasındaki ən qısa

ilin qədəm baslığı ilk çərşənbə axşamı günü, ya çərşənbə günü kimi hesab olunur. Həmin günü hansı günə təsadüf etməsindən asılı olmayaraq artıq yeni ilin ilk günü kimi sevincdə qarşılıyb, yenilə il şəklində bayram edirik. Daha bu tarixin köhnə ilə, İlaxır çərşənbəye dəxli olmur. Eləcə də bu prinsipi olduğu kimi Novruza transfer etsək, eyni qayda alınar. Belə ki, eləcə də yaz gecə gündüz bərabərliyinin başlangıcı sayılan Novruz adlı yeni ilin ilk gününün də çərşənbə axşamına, ya çərşənbə gününe düşməsinin köhnə illə heç bir bağlılığı yoxdur. Bu, artıq Şəms təqvimi ilə Yeni

lin həqiqi mənasını anlayaql, sonra keçək əsas mətləbə. Bu məsəli yozmazdan əvvəl rəhmətlik atamdan eșitmiş olduğum lətfəvari bilməcəni misal çəkmək istədim. Deyir birisi mollaya bir dəfə bir papiş satır ki, mənə bir öküz verərsən, amma rəngi nə ağ olsun, nə sarı, nə qara, xüla-seyi ki, heç bir rəngdə olmasın. Çoxbilmiş molla da cavabında qayıdır ki, həe, gelib apararsan, amma mənim də bir şərtim var ki, nə bazar gel, nə duz gel, nə tek gel, nə çərşənbə gel, nə adına gel, nə cümə gel, nə də şənbə gel. Qalan həftənin hansı günü gelirsən, gəl, gəl apar dediyin əlamətdə olanı.

Molların bu hazırlıcabılığı çox böyük ibrətdir. Yəni həftənin

məhz bayramın çərşənbə gününe (ya çərşənbə axşamı gününə) düşməsi - əslində təsadüf etməsi faktını bildirir. Axi qeyri vaxtlarda çərşənbə axşamı, ya çərşənbə günü həftənin adı günlərdən biridir.

Bəs nəyə görə Novruz bayramının çərşənbə bayramı ilə üst-üstə düşməsi mənqiqə uyğun deyil? Novruz bayramı Şəms təqviminə hesablanmış yaz gecəgündüz bərabərliyini eks etdirən

Yeni il bayramıdır ki, hərfi mənası da "yeni gün" deməkdir. Yəni Şəms təqviminə görə, yeni ilin başlanğıcını bildirən ilk (yeni) gün. Deməli, Şərq, islam təqviminə görə, həmçinin astronomik hesablamalara əsasən Novruz

sa günlərdən birinə düşməsi adı hal olduğu kimi, Şəms təqviminin başlanğıcı olan Novruzun da həftənin günlərdən biri üstündə təhvil olunması da adı ilə düşünləməlidir. Yəni ki, Novruzun gelişinin çərşənbə axşamına, ya çərşənbə gününe düşməsinin Çərşənbə bayramına aidiyəti yoxdur. Bəs nə üçün?

Bizim Qarabağ, Zəngəzur tərəflərdə 4 çərşənbədən əvvəl bir də sənük şəkildə qeyd olunan yalançı çərşənbə də var. Bu çərşənbələrin hamısının ümumi adı İlaxır çərşənbələrdir. Bu nöqtəyinə zəzərdən düşündürkə, bu ilin yalançı çərşənbəsi fevralın 13-də, doğruçu çərşənbələr isə fevralın 20-dən start götürdü. 27 fevral,

zaman intervalı 1 gün, ən uzun zaman ölçüsü isə 7 günlük müddətdir. Bu bayramların bir-birilərlə üst-üstə düşməsi qeyri-mümkündür. Niye? Ağzımızda "İlaxır çərşənbələr" deyirik, buradaki "İlaxır" təyinati məsələyə aqıq-aşkar aydınlıq getirir. "İlaxır" ifadəsi "Çərşənbə" ifadəsinin qarşısına sadəcə bir epitet kimi artırılmayıb. Bu mənqiqə-epitet onu diqət edir ki, çərşənbələr yaşıdığımız - içində olduğumuz ilin (yəni köhnə ilin) sonuncu çərşənbə günlərinə (son 4, yalançı ilə birlikdə 5 çərşənbəsini) öz içine alır. Belə olduğu təqdirdə necə ola bilər ki, Novruzla-yeni ilin başlanğıcı olan Novruzla başlayan çərşənbəni (çərşənbə axşamını) köhnə ilin axır çərşənbəsi sırasına qatıb, onu Novruzla birgə üst-üstə düşürmək kimi qeyd edək?! Hesab eləyək ki, miladi təqvimdə 4, 11, 18, 25 dekabr tarixləri çərşənbə günlərinə (ya çərşənbə axşamlarına) düşüb, növbəti çərşənbə günü də gəlib düşüb 1 yanvar tarixinə. Onda təzə ildəki-yanvarın 1-dəki çərşənbə günü köhnə ilin son çərşənbə günü kimi (ilaxır çərşənbə bayramı kimi) keçirmək olarmı?

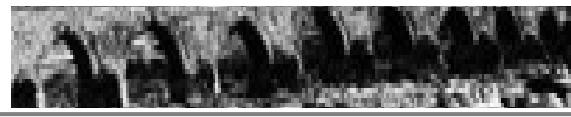
Eləbəttə ki, yox. Bu gün artıq yeni ilin-Novruzun gelişinin bayram edilməsidir. İlaxır çərşənbə ilə Novruz bayramı arasındaki günler isə (1-7 günlük zaman intervalı) xaotik bir zamandır ki, bu qarışiq zamanın da içərisində nizamlı bir zaman (kosmik zaman) kimi Novruz bayramı -Yeni il doğulur.

Əlbəttə ki, İlaxır çərşənbələr və Novruz bayramı birlikdə nəhəng bir mərasim kompleksinin ayrılmaz tərkib hissələridirlər. Biri (köhnə) başlanğıcın sonu, digeri isə (yeni) başlanğıcın əvvəlidir. Belə götürdükdə, köhnə illə təzə il (Novruz) arasında birləşdirici həlqələrdir. Bunları bir-birindən ayrılıqda birini digərindən təcrid edilmiş vəziyyətdə götürmək mümkün olmasa da, bir-birləri ilə qarışdırmaq da olmaz. Yəni onları arasındakı zaman sərhədlərini də, hər birinin özünəməxsus funksionallıqlarını da şərtləndirmek zəruridir. İlaxır Çərşənbələr-dən Novruza qədərki zaman ölçüsünü də, İlaxır çərşənbələr-dən Novruza uzanan qolları da, qət edilən yolları da fərqlişdirməyi və dəyərləndirməyi bacarmalıq.

Türk dünyasının əzəli və əbədi, möhtəşəm Novruz bayramı öz qolları-budaqları olan İlaxır çərşənbələrlə birlikdə vahid kompleks şəklində götürülməli, öyrənilməli və babalarımızdan qalan bu mənəvi irsimiz şanlı estafet kimilər gələcək nəsillərə ötürülməlidir.

Xoşbəxt cehiz xalisı tek Vur torpağa xallı bəzək, Yurdumuzu bəzə rəng-rəng. Sühün qalib çalğısı tek Novruz, qayıt özümüze!

Novruz bayramınız mübarek!

Cəbrayıllı ləhcəsində iki söz

Biz internet əsrində yaşayırıq. Sosial şəbəkeler hayatımızın ayrılmaz hissəsinə çevrilir. Hazırda ən populyar sosial şəbəkələrdən biri Facebookdur...

Bir neçə ildir ki, bu şəbəkədə "Cəbrayıllı" qrupu fəaliyyət göstərir. Qrup üzvlərinin əksəriyyətini gənclər təşkil edir. Onların çoxu 1992-93-cü illərdə anadan olublar. Əksəriyyəti Cəbrayıllı xatırlamır. Onları yurd sevgisi birləşdirir.

Qrup üzvləri öz aralarında maraqlı müzakirələr aparırlar. Əksər hallarda onların səhbətinin mövzusu Cəbrayıllı və işgal edilmiş digər rayonlarımız olur. Gənclər yaşıca özlərində böyük olan həmşərlərindən Cəbrayıllı rayonu barədə yazmağı xahiş edirlər. Cəbrayıllı bağlı ən xırda detal da onları maraqlandırır.

Mən, öz yazılarında tez-tez doğma Cəbrayıllı xatırlayıram. Amma doğulub boy-a-başa çatdığım bu rayonu heç vaxt Cəbrayıllı görmeyən yeniyetmə və gənclərimə anlatmağa çətinlik çəkiriş Mənimcün Cəbrayıllı Facebookdakı gənc dostum Güler Cəfərlinin ata yurdu olan Soltanlıq qollu-budaqlı armud ağacından başlayır. Həmin armudun dadi həle de damadımdan getməyib. Rəhmətlik Ballı nənə her il yaxda bütün kənd camaatını bal kimi şirin dadi olan həmin armuda qonaq edirdi. Bəlkə də bu cür şirin meyvələr yedikləri üçün kəndimizdə hamının dili şirin idi...

Şou-biznes qəhrəmanlarının bütün dəyərləri ayaq altına atmağa çalışdırıq bir cəmiyyətdə mən yeniyetmə və gənclərimizi Cəbrayılla aile dəyərlərinin qaya kimi möhkəm olduğunu necə inandırırmış... Babamın qəbrinin yanında boş yer vardi. Nənəm müxtəlif çiçəklər əkdiyi bu yeri özü üçün saxlamışdı. Kəndimizdə həyat yoldaşını itirən bütün insanlar bu cür hərəkət edirdi. Cəbrayılda hətta ölüm də bir-birini sevən insanları ayırmaya qadır deyildi...

...Qrup üzvlərindən biri dünən bələ bir təşəbbüsle çıxış etmişdi: Cəbrayıllı ləhcəsində həre iki söz yazsın. Bakıda, eləcə də respublikamızın digər şəhər və rayonlarında yaşayan cəbrayıllı gənclər valideynlərindən öyrəndikləri sözləri həvəsle bir-birilə böülüştürülər. Demək olar ki, heç kim bu müzakirələrdən kəndən qalmaq istəmir. İndi isə növbə menimdir...

Qarabağ ləhcəsində, o cümlədən cəbrayıllılarının leksikonunda ən çox bu söz xoşuma gəlir: "Başaaa dönm". Cəbrayıldı hamı bir-birinə "can" deyib, "can" eşidirdi. Oğul atanın, qardaş bacının başına fırlanırdı. Cəbrayıllılar qarşısındaki adamı nəyəse inandırmış istəyəndə əzizlərinin başına andırdılar.

Cəbrayıllıların tez-tez işlədikləri sözlərdən biri də budur: "Ə, kiri". Cəbrayıldı uşağı susdurmaq istəyəndə heç də onun ağızının üstündən vurmurdular. Həddini aşan olanda böyükler onun üstüne açılınb, belə deyirdilər: "Ə, kiri". Bu sözü eşidən adam mütələq səsini kəsirdi. Cəbrayıldı böyüyüň özüna da, sözüne də hörmət vardi.

İşgaldən 25 il keçəs də, orta ve yaşlı nəslə təmsil edən cəbrayıllılar xeyirdə-şərde bir-birilərə qarşılaşanda sözə belə başlayırlar: "Başaaa dönm..." Cəbrayıllılar yaxşı bilirlər ki, bir-birilərinin başına dönməsələr, Cəbrayıla döne bilməyəcəklər...

Seymur
Verdizadə,
Jurnalist
Araşdırıcıları
Mərkəzinin
sədri

İnçe dərəsinin yaz yaşılarından sonra axıb gələn sel-sularına, kolların dibində bitən boynu büük bənövşələrinə, lalə-nərgiz, yasəmənərinə, Uzun düz boyunca sıralanan sırsıralı bəyaz kollarına, pırılıl ilə uşub gedən kəliklə, qırqovul, alapaxta, bağrıqaralarına baxa-baxa romantik xeyallara böyüdü balaca Mirzə. Oxuduğum məktəb illərində bu romantik düşüncələr fonunda o, ülvı hissələrlə dolu poetik duygularını sətirlərə köçürüdə:

*Qüssə güc geləndə, qəm güc geləndə,
Kaman tək titrəyib, ürək dinəndə,
Bir anlıq gəl unut olub-keçəni
Ötən küləklərə qatıb səsini,
Harayla, ay gülüm, harayla məni.*

9-10-cu sinfi rayonun ən nümunəvi orta məktəblərindən olan Soltanlı kənd orta məktəbində oxuyan, gənc, enerjili, Azərbaycan dövlətçiliyinin tarixi keçmiş vərəqləyen Mirzə Gəncə Pedaqoji İnstitutunun tarix fakültəsinə qəbul olur. Nizami yurdunun, əsrlərin, qərinələrin, Dədə Qorqud yaddaşımızın canlı şahidi bu şəhərin ədəbi mühiti, Murovdan əsen müləyim hezin nəsim küləkləri tek saf, təmizürəkli insanla-

it-pişiyi görünməyən, viran qalmış kəndin dəhşətləri şairin yuxularını qarışdırır. Yurd yerlərinin, doğma kəndinin nisqiləndən dərd içinde qovrulan, hovlanan şair erzin, ərşin altında olan dünya güclərini, xalqın, milletin nizam-tərzəsini, dünya düzənini pozanları ittiham edir, lənətleyir. Gecələr yuxusunu qarışdırır, doğma kəndini, yurd yerlərini görən Mirzə qələmə salır.

*Ərzin ədaləti, divanı hanı?
Bu evin dirəyi, tavanı hanı?
Kənddisə qocası, cavani hanı?
Gecələr yuxuda bir kənd görürəm.*

M.Mirimlinin dərdi-ələmi təkəcə viran qalan doğma kəndi Qovşudlu devil. Göz açıb gördüyü, nərməsi ilə boy atlığı həsrəti sizlər. Mazannənəde, Diri dağında, Tejdər, Tumas Ata yüksəkliyində:

*Qərib durnaların dönen çağıcı,
Dərddən ürəklərin dinən çağıcı,
Payızın arana enən çağıcı,
Bir həsrət sizlər içimdə mənim.*

Duyğularımızın şairi

rin gənc tələbə Mirzənin sonrakı talehinə, yaradıcılığına böyük təsiri olacaqdı. Əsas ixtisası olan tarixi yaddasına köçürməklə keçmişimizlə yanaşı o, tələbə dostları ilə Göygöl, Maralgöl, Toğana meşələrinin ecazkar mənzərələrini seyr edər, Nizami, Füzuli, M.Gəncəvinin əsirinə baş vurur, Bəxtiyardan, Şəhriyərdən söz açar, ədəbii - bədii məclislərde bulunardılar.

Bu illərin yay tətillərində doğma Qovşudluya dönen gənc Mirimli gündəlik ev qayğılarıyla yanaşı rayon mərkəzində istedadlı şairimiz İlmanzadənin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən "Ümid" ədəbii dərəninin yiğincəqlərində feal iştirak edir, qələmindən çıxan ilk, kövrək şeirlərini oxuyurdu. Bu şeirlərindən ədəbii mühitə özünəməxsus deyimləri ilə seçilən bir gəncin gelişisi olunurdu:

*Gözü bağlı gəzsəm sahranı, düzü,
Hansi bir nöqtəndən dayansam, Vətən!
Demərəm bu məkan, bu yer hərədi,
Diz çöküb torpağı öpəsiyəm məni!*

Doğulub boy-a-başa çatdığı torpağın her qarışığında diz çöküb öpməyə hazır olan, milli-mənəvi ruhlu bu gənc bizim tanığımız M.Mirimli idi.

1954-cü ildə Cəbrayıllı rayonunun Qovşudlu kəndinde anadan olub. 1975-ci ildə Gəncə DPU-nun tarix fakültəsini bitirib. Ali kateqoriyalı tarix müəllimidir. Hazırda Cəbrayıllı rayonu 8 saylı orta məktəbdə telim-tərbiye işləri üzrə direktor müavini işləyir.

"Xudafərin neğmələri", "Cəbrayıllı qəm dastarı", "Ayırmayı ayrılmış bizi", "Həsrət neğmələri" şeirlərinin müəlliflərindən biridir. "Yaşanmış ömrün işığı" kitabının (Hidayət Səfərlə ilə birlikdə) mülliifidir.

İnsan sıxlıqdan, mənən əzab çekəndə, dərələrini, məhərəm hissələrini bölüşməyə kimisə axtarır, istədiyi həmşərbətin tapmayanda sözə könül verənlərin, sözə sərraflarının ürfani kəlamları ilə temas qurur, həm-dər, həmşərbət olursan.

İndi M.Mirimlinin "Bu sevdanın sonu yoxmus" kitabı sanki dadima çatır, düşüncələrinin həmdəm olur. "Gecələr yuxuda bir kənd görürəm", "Deli də olmadıq belə dünyada", "Bir gözəl küsdürdüm", "Bizim papaq qoyan vaxtimiz keçib" bölmələri və "Bir kəndin nağılı" poeması son dərəcə səmimiyyətlə yazılıdır. Kitabı birnəfəsə oxumalı olursan. Mirzə müəllimin yazdıqları sanki şeir deyil, xatirelər düzümdür. Bu düzümdə-tərtibatda kitabı redaktor və ön sözün müəllifi hörmətlə yazarımız, şair-publisist Hidayət Səfərlinin də eməyi az deyil. O yazar: "Gözlərdən uzaq olsa da, könlüllərdən uzaq olmayan bir şair yaşayır Bəlsuvadə. Yurd həsrəti ilə yanib qovrulur, kirpiyi ilə od götürür bu şair. Ömrünün on illik zaman bölümündə qardaş keçib. Taleyi ilə barışlığı anılar da olub, əşyən etdiyi zamanlar da".

Öxucu bu kitabı oxumaq zorundadır. Həm də M.Mirimli bir müəllim, ziyanlı, bir şair-vətəndaş olaraq elini, obasını, yurd-yuvasını itirdiklərinin fərqlindər. Dərələr ilə baş-başa qalan şair dəhşətə gəlir. Bütün bu olub-olmazları içindən keçirir:

*Qaya tək dözmü ovulan canım,
Ömrü vətənsiz ovulan canım,
Adəm tək cənnətdən ovulan canım,
Əskilmir başının qovğası, çani,
Qoyun dərdlərimlə baş-başa məni.*

*Yurdumdan elimdən perikmiş quşam,
Qoyun dərdlərimlə baş-başa məni. -*

- deyib də hayqırın şairin iztirabları üzür bizləri. Şairin bir vaxtlar səsli-külyü, toylu-büsətli, göz oxşayan kəndi indi büsətün başqa görkəmdə, lal süküt içindədi. Qocası, cavani, dirəyi, tavanı, qapısı, kılıdı,

Həle bu harasıdır, "Payızın arana yenən çağıcı", nisqili şairi alır xeyal qanadlarına uğur üzü Deli dağ, Keçəl dağ, Qırqlar nərdivan yayaqlarına, Zəngəzur, Qaraksəllərə ellərinə. Həle dərənin düz vaxtlarla atası Mirzə kişi kəndin, elin-boşanın tavanlı, sayılıq aqsaqallarından idi. Mal-qarası, davarı, qoyun sürüleri, çoban-çolğu da öz yerində:

*Obanı mərdi ilə yada salarlar,
Mərdin qapısında qonaq qalarlar,
Evin kişisini xəbər alarlar,
Ay adam, bu kəndin kişisi hanı?*

İndi bu ağırlıqları içindən keçirən şair Mirzə necə hovlanmasın, necə yanmasın. Dağ-aran yayaq yollarındə böyük bərkilik, yalçın qayalarla ülfət bağlayır, zəmzüməli, durnagözü bulaqların İlpar sularından içib de serinleyən, şəhli çəmənlərə nəğmə qoşub, duyğulan Mirzə indi bu çadır şəhərləri, dərd şəhərlərində hansı ovqatda olmalıdır göresən! Bu yurdusuz insanların əhatəsində o öz dərdinə qışılıb yatır. Tapdanmış qeyrət adlandıır bu sığınacaq yerlərini.

*Tanrı da fürsəti yağıya verdi,
Daha bundan betə zülümü qaldı?
Yurd-yurd talan olduq, el-el çatıldıq,
Küləklərsovurdur, külümü qaldı?*

Təlyin yüksəliyi qəm şələsini, qurğunun yükünü, dərələrini bələyib, büküb gətirən, ömr yoluñunu payızını, yazını, gəzdiyi yamacları, düzələr, çəhlimini-izini itirən, son anda çadır evlərindən növbə salan şair, sənə qəder dözmüllü, sərb edənən. Sərb edənələr Allah qatında da sevirlər. Böyük şairimiz M.Araz demişən, "Bu da belə bir ömürdü yaşadım". Sənin bu yaştılın sənən ömrən yoluñ, tale-qismətindir, Dəli Kamala həsəd aparsan bele.

*Kimi quyu qazır, hələ dünyada,
Taleye-qismətə tələ dünyada,
Deli də olmadıq belə dünyada,
Sənən nə vecinə, ay dəli Kamal.*

Dostunuz, məsləkdaşınız şair H.Səfərlinin mərhum şair V.Tumaslı haqqında yazdıqlarını size də aid edərdim. Sizin də bu boyda dərələrin içində yaşayış yanmağınız, bəxtəverliyiniz şairliyinizdir, eqidə-amalınızda, dözmənizdədir, H.Səfəri, Ş.Albalyev kimi eqidəli dostların əhatəsində olmayıñzadır.

V.Tumaslının timsalında siz elə bir dost itirdiniz ki, bu nisqili, bu faciəni sözle ifadə etməye çətinlik çəkirəm:

*Xatirələr düzüm-düzüm,
Çözeləndi, qaldı közüm,
Heç bilmirəm məndə dözüm,
Qayadımı, qayadımı!?*

Hələ ki varıq, yaşayırıq, bu sətirlər də onun müəllifinin nurlu xatirələri də yandırıb yaxacaq bizləri, sizləri. Necə ki, "Vahid Tumaslı dünyası" kitabında "Xatirələr düzüm-düzüm" yazısında Vahidə bağlı kövək xatirələrdən söz açmışız. Çox qəribər ki, bir-birinizdən xəbərsiz ikiniz də öz kəndinizin delisindən - sən "Dəli Kamal", Vahid isə "Dəli Süleyman" şeirini yazmışınız, dəli obrazını müsbət qəhrəman kimi deyərləndirmisiniz. C.Məmmədquluzadənin "Ölüler"indəki keflı işğəndəri burada qeyri-ixtiyari xatıradırm.

*Dəliləri doğru yolda,
Doğruları ayri yolda,
Qeyrətsizlər sağda-solda,
Yaşaya bilmirəm, qardaş!*

"Bizim papaq qoyan vaxtimiz keçib" bölməsi de V.Tumaslı ilə olan xatirələrimizle başlayır: "Yene şaxtalı, çovğunlu bir qış günü Vahidə Saatlida

görüşdük.- Əde, hanı sənin başının papağı? dedim. Sualıma özünməxsus yumorla cavab verdi: - Mənim papağım orda, Dağtumasda qalıb. O görüşdən sonra mənim ona həsr etdim "Bizim papaq qoyan vaxtimiz keçib" adlı şeirim varındı...

Hələ ilk xatirələr yazılardım olan "Ağbulağın göz yaşları" kitabında tanılmış yazarımız şair-publisist Ə.Xələfinin "Karvan körpüdən keçib" kitabından sizin sevilen-seçilən el xanəndəmiz S.Abdullayevin qardaşı, Hüseyin Əhmədəoğlu haqqında nisqil dulu yazarlarınızın və ona həsr etdiyiniz şeir haqqında qeyd etmişdim:

*Bir yorğun yolçuyam arzum qanadlı,
Bu dərdin qəlbimi oydu, qanadı.
Sənətkar itirdik Hüseyin adlı,
Gözüm toy-düyündə, soraqda qaldı.*

Şeirlər, səmələ roman və povestlər müəllifi Sahib Abdullayevə sağlığında həsr etdiyiniz şeirləriniz de yaxından tanışam.

M.Mirimlinin "Bu sevdanın sonu yoxmus" kitabının "Bir kəndin nağılı" poemasını vərəqləyirəm. Poemanı oxuduğum zaman özümü sanki da

GÖZÜMÜZÜN aynasında, könlümüzün dünyasında!..

Deyir biri molladan sorusur ki, ay molla, o dünya varmı? Molla da cavabında qayıdır ki, sən hələ bu sualı verməmişdən qabaq bir fikirləş gör sən özün bu dünyada varsanmı?

Doğrudan da, bu dünyadan ətəyindən dördəlli yapışan insan övladı dərindən düşünəndə dərk edər ki:

*Bu dünya karvansaradır,
Bunda hər yetən əylənməz.*

Əbəs yerə deyil ki, bu dünyani fani dünya, o dünyani isə baqi - yəni əbədi, həmşəlik olan dünya adlandırırlar. İnsanın bu dünyada həmşəlik əylənib-qala bilməsi, yaşaya bilməsi üçün könüllərdə yuva qura bilməsi gərəkdir. Qohum-əqrəbanın, yaxınların, dostların, ümumilikdə isə insanların könül evinə köç edə bilmək üçün bu fani dünyadakı ömrə payını şərəfle yaşımaq lazımdır. Onsuz da hamımız axırət dünyasının yolcusuyuq.

2017-ci ilin aprelin 12-də bu fani dünyadan köç karvanını sürüb gedən yazıçı-publisist Sahib Əhməd oğlu Abdullayevin də yeri indi könüllərdədir - könüllərdə

yurd salıb yaşayan xatirələrdədir. Yoxsa belə olmasayı, Şamaxı rayonundan olan Abdulhəşim müəllimin sinəsi qubarlanardı, Sahib Abdullayev nisgili üstündə qələmo köklənərdimi? Təxminən birillik zaman ayıır bizləri ondan. Könüllərdə müəllim kimi, şair kimi, yazıçı-publisist kimi qalıb yaşayan Sahib müəllimə Allahdan rəhmət diləyir, ruhu şad olsun deyib, onun ruhuna ehtiram işığında yazılmış həmin həzin duyğuları oxucularımıza çatdırırıq.

Sakir Albalyev

Bu dünyadan Sahib keçdi

*Böyük təbiətlər yaranır az-az,
Hər yerdə hər zaman inci tapılmaz.*

S.Vurğun

Azərbaycan dilində yenilməz sözü var. Bu söz çox az işlənir. Yenilməz sözü hər kəsin ünvanına deyilmir. Yenilməz rütbəsini qazanmaq da hər insana nəsib olmur.

Haqqında söhbət açacağım Sahib Abdullayev yenilməz insan idi. O, şəxsiyyət idi. Bu böyük insanın vaxtsız ölümü onu tanıyanların hamisini, o cümlədən məni də yandırırdı.

Mən Sahib müəllimlə beş-altı ay idim ki, dostluq edirdim. Bu beş-altı ay elə bil ki, mənim üçün əlli-almış ilə bərabər idim.

Mən onunla ilk dəfə tanış olanda gördüm ki, Sahib müəllim sudan duru, büssürdən safdır. Düzdür, yanlış danışmayan adam çox azdır. Bəlkə də, yoxdur. Lakin mənəviyyatca böyük insan olan Sahib müəllim həmişə həqiqətin yanında olub. Sözün əsl mənasında şəxsiyyət olan Sahib müəllim hərtərəflə insan idi. O, həm müəllim, həm publisist, həm naşir, həm şair, həm də gözəl ailə başçısı idi.

Sahib müəllimin poeziyası M.Şəhriyarın poeziyası ilə qohumdur. Hər ikisində doğma Azərbaycan təbətinə vurğunluq və həm də yanğılı bir nisgillilik özünü göstərir.

Məmməd Hüseyn Şəhriyar deyirdi:

Heydar baba, ildirimlər çaxanda,
Sellər, sular şaqquşdayıb axanda
Salam olsun şövkətüzə, elüzə,
Mənim də bir adım gəlsin dilüzə.

Redaksiyadan: Yazıcıdan göründüyü kimi, Abdulhəşim müəllimin Sahib müəllimlə dostluq tarixçəsinin ömrü cəmi 5-6 ay çəkib. Amma bu az müddətdə onun könül dünyasına yatab Sahib müəllim. Bu az vaxtda özünün pozulmaz nəqşini çəkib Abdulhəşim müəllimin xatirəsinə. İndi görün illərlə oturub-durduğu, yaxınlıq, dostluq elədiyi kəslərin üzündə özünə necə yer eləyib Sahib müəllim. Özünün ərkəyana davranışları, sözünün işığı ilə bizim hər birimizin aləmimizdə işıqlı-nurlu xatirələr qoyub getdi Sahib müəllim. İndi xatirərimizin işığında yaşıyor. İşıqlı xatirələr kimi...

İnanram ki, zaman-zaman da ayrı-ayrı adamların xatirəsindən həmişə işıq seli kimi ağ kağızlar üstünə süzüləcək Sahib Abdullayev ömrü. Çünkü o ömrə hədərə getmədi. Ona görə ki, o ömrün Sahib müəllim kimi sahibivardı və necə ki bu dəfə Qobustan rayonundan olan bir müəllimin xatirəsinin işığından bu ömürdən bir soraq kimi parlaq bir şúa şəklində süzüldü, gözümüzə, könlümüzə düşdü..

Bəli, bax beləcə, gözümüzə aynasında, könlümüzün dünyasında yaşıyor Sahib Əhməd oğlu...

Bir daha Allahdan rəhmət diləyir, ruhu behiştlik olsun deyirik!..

Ölüm haqdır deyib insan oğlu və ölümü de tabii bir hal kimi qarşılıyb. Zaman -zaman ölüme çərə gəzib, təbət və cəmiyyət həyatında əbədiyyaşarlıq qazanmağa çalışıb. Bəzən de adının xoş sözlərə anılması, rəhmətlə xatırlanması ilə təsəlli tapıb. Doğulduğu yurd yerində doğmaları, əzizləri ilə ya-

təbində davam etdirir. Məlum hadisələrdən sonra Dəmşələq kənd tam orta məktəbinde çalışıb... Telman müəllim 4 övlad atası, 9 nəvə babasıdır. Qızı Masallı rayonunda həkim işləyir, iki oğlu isə müəllim işləmək onun peşəsinə davam etdirir.

Telman müəllim Saatlı torpağında, qərib

NARAHAT RUH SAHİBİ

naşı torpağa tapşırılmaqla ovunub. İyirmi beş ildir ki, yurdaşlarımız qəriblikdə dünyalarını dəyişirlər, yurd yerində dəfn olunmaq kimi insani təsəllidən də məhrum olurlar.

*Əzizim, qazan ağlar,
Od yanar, qazan ağlar.
Qəriblikdə ölenin
Qəbrini qazan ağlar.*

Cəbrayıldan çox-çox uzaqlarda, Cəbrayıl hesreti ilə dünyasını dəyişən qocaman insanları Cəbrayıl çinarna-Xan çinara bənzədirəm. Bu günlerde bu qocaman çinarnada bir budağı qırıldı-tanınmış pedaqqoq, səmimi insan, duzu-məzəli söhbətli ilə ən çatın möqamlarda da insanlara ruh verən Telman Əli oğlu Əlizadə də dünyasını dəyişdi. Onu ne vaxtdan tanıdığımı zaman baxımdan deyə bilmərəm. Bir onu biliyəm ki, Respublikanın Əməkdar müəllimi Əli Əlizadə haqqında -Telman müəllimin atası haqqında məlumatlı olandan, bacısı oğlu Mübariz Qurbanovla bir sınıfda oxuduğunu ilərden onu tanıyıram. Kökünlük illərində isə rayonumuzun ictimai-mədəni həyatında ya-xından iştirak edən bir insan olaraq görmüşəm onu.

Telman Əli oğlu Əlizadə 1943-cü ildə anadan olub. H.Zərdabi adına Gəncə Dövlət Pedaqoji İnstitutunun kimya-biologiya fakültəsini bitirib. Teyinatla Sabirabad rayonu M.Müşfiq adına orta məktəbə göndərilib. Müəllimlik fəaliyyətini 1984-cü ildən C.Əhmədov adına Cəbrayıl şəhər orta mək-

bir məzarda uyuyur. Narahat bir ruh dolaşır yurd yerlərində. Bu ruh o zaman sakitlik tapaçqı ki, yurd yerlərimiz düşmən tapdağından azad olunacaq. Ən ümde arzularından biri gerçəkləşəcək Telman müəllimin.

O gün uzaqda deyil. Rahat uyu, əziz dost, gözəl insan! Yaddaşlarda yaşayacaq, xatirələrde anılacaqsan.

Cismən o yerlər qayida bilməsən də, ruhun yurd yerlərindeki ruhlarla qol-boyun oldu:

*Üräyimdə yaram var,
Sanma dərdə çaram var.
Yar sinəmi baxgınən,
Gör yanmamış haram var...*

Telman müəllimin ruhuna sonsuz eh-tiramlı:

HİDAYƏT SƏFƏRLİ.

BURDAN BİR ATLI KEÇDİ

"Səher indicə açılıb. Həyət- baca insanla doludur. Görən, bu gün nə olacaq? Çox-dandır ki, onun - o maral baxışlı, şahın duruşlu insanın üzüne həsrətəm. O, dünyanın ən gözəl varlığı kimi məni özüne meftən etdi, özüne bağladı. Onunla gözəl günler keçirdim. Leyli-Məcnun məhəbbətindən ulu, müqəddəs eşqin şahidi oldum. Leyli- Məcnun məhəbbətinin ilahi qüvvəsi o eşqin qarşısında nə idi ki? Yarımçıq qalan bu eşq sahibinin özünü ömrü də yarımçıq qaldı".

Diksindi. Onu tövliyən cixırdılar. Səs geldi: Onun yemini, suyuna fikir verin. Qadasını aldırmıq qoymazdı ki, o ac qalsın. Qoy, sen Allah, ona doyunca baxım. Qardaşmdan sonra gözlərim ona nece baxacaq?

Gözlerini yumdu. İsti, məhrəban əller onun boyun boğazında gəzdi. Onu da mənimlə bağlı o qədər şirin xatirələri var ki. Hər dəfə evə qayıdanda çaylağın qırğındında onu görürüm. Qardaşını gözləyirdi. O evə çatıb rahatlaşmasa, bacı da rahatlıq tapmazdı.

Evdən gələn səsler artırdı. Yaxın-uzaq elərden gəlmış insanlar çırpin, baş-gözlerine döyürdülər. Gözlədiyi o dehəstli an baş verdi. Al qumaşa bürünmüş bəzəkli cənəzə evdən çıxarıldı. Dünən, başına firlandı. Qısqırmışdan, həyecandan üreyi gəndələr, özlərini yər-yurda çırpanlar, möhtəşəm izdiham, çaylağın tərəf gəndələr yoldakı insan seli bu günün qara bir gün olduğundan xəbər verirdi. At çırpındı. Onu yaxınlıqdakı ağaca bağlamışdılar. Atın hövliündən ağac yırgalandı, amma kökü dərinde idi.

Yola baxdı. Izdiham görünmürdü. Həyət-baca isə qaynaşındı. Tapşırıq verilmişdi ki, gələnlər yemək-içmək hazırlınsın.

Yox, daha dözə bilməzdı. Axi onun ay üzlü, qələm qasılı sahibi son mənzilə gedirdi. O isə çırpin, gözləri az qalıdır ki, hədəqəsindən çıxsın. Dərindən nefəs aldı və qəfildən kışnedi. Həyətələr diksindər. Evdən, yemək və yaş çadırlarından hamı çöle töküldü. Kişnəti isə kəsmirdi. Qadınlın biri qışkırdı: "Ay bala, indicə bağıri çatlayacaq, onu açıb buraxın".

At götürüldü. Çaylağın çıxıb yol aşağı çapdı. Buna çapmaq deməzdi. Uçurdu. Amma insanlar uzaqda idilər. Hovuslu kendindən üzüyuxarı qalxdı. Bu yollar necə də tanış idi. Acılı-şirinli xatirələrlə dolu idi bu yollar. Ceyran baxışlı, ahu gözəl cavan sahibini son mənzilə apardı bu yollar.

Dolamadan keçib, Hacı Qaraman ocağına çatdı. Hami məəttəl qalmışdı. At məzarlığa çatanda onun sahibini məzərə tapşırmağa təsəsildi. İnsanlardan bir az aralı dayandı.

Nefesi tengmişdi. Heç vaxt yorulmayan, cirdirlər önde gedən bu canlı indi titrəydi. Qəlbində etiraz vardi. Cırpinmaq, hər şeyi dağıtmak istəyirdi. Sahibinin səbri yadına düdü. Cavan sahibini məzərə qoyduqları vaxt da səsini çıxarmadı. Sakitə baxdı, üryənin qanı göz yaşlarına dönbü üzülaşğı axdı.

Camaat çəkilib getdi. Qalmaq istəyənləri qoymadılar. Ata isə deyəmədilər. Qoy sahibi ilə son dəfə görüşsün- dedilər.

Heç Bu da son. Meni tek buraxıb getdin. Məger men sene pis sirdəş olmuşam? Boynumu qucaqlayıb, dərdini mənimlə bölmüşəm. Bu Şura höküməti mənimlə bırgə səni də məhv etmək istəyir, amma qoymaram- demisən. Sevincli günlərinə də mənimlə bölmüşəm. Əziz yanımı mənim belimde obana gelin aparmışan. Bəs indi mən neyleyim?

Torpağa üzünü sürdü. Necə də soyuq id. Yanvarın sazağı onu dondurub buza dönərdi. "Yumşaq yorğan- döşək, pərəq yastıqlar səni rahat edə bilmirdi. Indi necə olacaq?

Yox, yaradanın emri olsa da, onuyla barışmazdı. Üzüne kiminsə üzü toxunmağa, cılıvunu kimse tutmağa heç cür razi ola biləndə.

Günahkar adamlar kimi son dəfə məzərə baxdı. Geri döndü. Sahibinin ulu babası Hacı Qaramanın əzəmetli qəbrinə baxdı. Sanki söyledi: "Sənə tapşırıram".

Gün batmağa yönəlmışdi. Dünya ele keçərəli idi ki. Fikirəsdi ki, yaşamağa dəyərmi? Qarşida onu əziz insansız keçirəcəyi günər, əzizini itirmiş ana-bacının, qardaşın qəmili nəzərləri, dəyisinin çarpayışı öündən bir an çəkilməyən məsum bir gözəlin baxışları gözləyirdi. Heç nə onun şahın yeri sahibini qaytara bilmezdi.

Götürüldü. Çapıldı. Gedəcəyi yeri də, həyatının sonunu da qət etmişdi.

Gedirdi. Bu onun vəfa, dözüm, iradə imtahanı idi. Onu heç kəs qınamayacaqdı. O, öz sağlığı ilə heç kəsin dərdini təzeləmez, sevdiyi insandan bir an ayrı yaşamazdı. O, bu gedisi ilə əbədiyyətə qovuşacaq, qəlbərdə özünə daimi yuva tikəcəkdi.

Sildirim qayanın başına çatdı. Görünənlər ona tanış idi. Uzaqda ilan kimi qırılan Xan Araz görünürdü. Ətrafa ləpələnmiş irili-xirdəli obalar onun sahibi ilə toy-düyünləri gəzdiyi yerlər idi. Heyat necə də şirin idi.

(Davamı səh. 8-də)

5 mart 2018-ci il - Rayonumuzun tanınmış kardioloq həkimi Məmmədəli İba oğlu Heydərovun dünyasını dəyişməsi xəberi onu təriyib-bilənlərin qapısını döydü. Qara xəber yelqanlı olur axı. Yet atını minən bu qara xəber harda bir Cəbrayıllı varsa, oraya ayaq alı, onusuz da vətən sərindən nisgillili olan üzəklərimizi bu bayramqabağı bir daha məyəs etdi, ovqatlarımıza korladı. Onun yanına şəfa tapmaq məqsədilə gələnlərin üzəklərinin yolunda özünü üreyini-canını qoydu, hamının dərdinə çare tapdı, amma özü öz müşküldə dərdinə əlac edə bilmədi. M.Füzuli demişən, "Qanu bimarinə canan dəvayı-dərd edər ehsan, Neçin qılmaz mənə derman, məni bimar sanmazmır?" Özünü xəstə sanmadı, ya elə özünü doğmalarının, taniş-bilişlərinin, bir sözle, xəstələrinin sağalması namına fədə edib, öz üreyini qurban verdimi?..Bəli, özü öz üreyini qoydu insanların üreyinin yolunda. Təki bir təbib-löğman kimi onun yanına gələnlər naümid olmasınlar, heyatdan küsməsinlər, dərdlərinə onun sayesində əlac tapıb sağalınlardır. Düşüncə ilə esil həkim fədekarlığı göstərdi Məmmədəli həkim. İnsanlara qarşı, ondan kömək umub, nıcat gözleyinlərə qarşı... Axi o, həmdə Hippokrat andı içmişdi, bu həkimlik andına ömrünün sonunacan da sadıq qaldı. Baxmayaraq ki, Şərq aleminde, İslami düşüncənin həkimliyin Löğman adında ümumiləmiş bir obrazı var və onun da hedisi-şərifdə əksini tapan oğluna nəsihətlərindən bərində bele deyilir:

"Ey oğum! İnsanlara yaxşıllığına göstərib, nəsihət edərən özünü unutma! Yoxsa mum kimi olarsan. Mum insanları işqlandırır, ancaq özünü yandırıb eridə."

Axi Məmmədəli Heydərov üzər həkimi id. O, buna görə də öz üreyini qoydurdu insanların üreyinin yolundan. Bunun üçünse o, üreyini şam edib yandırmalı, əvəzində isə özü daxilən içün-icin mum kimi əriyib-qurtarmalı idi. Cünki bu işin tələbi, bu peşənin təbiəti bele idi. Axi ürkən yanmasa, insanların ağrı-acıına üreyini yandırmasa, bir kardioloq-həkim kimi ürek ağrısının sərrindən özü baş açırmadı,

Əbədi yaşamağın resepti

İnsanların ürəyinin yolunda qoyulan üzək

üreyin funksional fealiyyətinin sirlərini bilərdim? Üreyin həkimi olmaq üçün üreyin sirləndən baş çıxarmaq gərəkdir. Məhz bununçun üreyi mum eləyib yandırmış lazımlı imiş. Yoxsa yaxşı həkim-kardioloq olmaq olmazmış. Bax bu mənada Məhəmmədəli Heydərov insanlara yaxşıllıqlar göstərib - xəstələrinin dərdlərinə melhem bulmaqla göstərdiyi, buna alicənəblığını müqəndidə özünü - öz üreyinin qayğısına qalmışı unutdu. Qəlbini mum kimi əridib yandırmışla ona üz tutanların ölürləriməkde olan həyatlarnı işqlandırdı, xəstələrini yenidən həyata qaytarmaqla əvəzində özünü mum edib eritdi.

Həkimlik sənətinin bir çox sahələrinin bilicisi idi Məhəmmədəli həkim. Bunu onun rəsmi ömürnaməsindən dən aydın görürük.

Məhəmmədəli İba oğlu Heydərov 25 sentyabr 1946-ci ildə Cəbrayıllı rayonunun Mirzəcanlı kəndində doğulmuşdu. 1953-1963-cü illər M. Qorki adına Cəbrayıllı şəhər orta məktəbinde, 1963-1969-ci illərdə N. Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb Universitetində müalicə - profilaktika fakültəsində təhsil alıb.

1969-1971-ci illərdə Naxçıvan şəhərində herbi xidmətdə hərbi həkim işləyib.

M.İ. Heydərov 1971-ci ildə Cəbrayıllı Mərkəzi rayon Xəstəxanasında dəri-zöhrəvi həkimi kimi fealiyyətə başlayıb. 1972-ci ildən isə infeksiyon şöbenin müdürü vəzifəsində işləyib. Daha sonra Həkimləri Tekmillesdirme İnstitutundan kurslarda olub və həkim-kardioloq ixtisasına yiyələnib. 1993-cü ilə kimi rayonda həkim kardioloq işləyir. Eyni zamanda o, 1992-1997-ci illərdə Cəbrayıllı rayonu üzrə Həkim - Əmək Ekspert Komissiyasının sədri işləyib.

Həkimlik peşəsi ilə yanaşı rayonumuzun ictimai həyatında da fealiyyət göstərən M.İ. Heydərov dəfələrlə Cəbrayıllı rayon sovetinin deputati olub, həmkarlar komitəsinin sədri, həmçinin Qızıl Aypara Cəmiyyətinin Cəbrayıllı rayon şöbesinin sədri kimi də fealiyyət göstərib.

Məcburi köçkün düşdürüümüz ilərden sonra da o, cələyivətən olub, ayrı-ayrı yerlərdə şərəfli həkimlik peşəsini davam etdirib. Belə ki, 1993-1996-ci illərdə Mingəçevir şəhər poliklinikasında terapevt-kardioloq, 1996-2012-ci illərdə Sabunçu rayon 5 nömrəli tibbi -sanitariya şöbesində terapevt-kardioloq, 2012-2014-ci illərdə də 25 sayılı Ramana Birləşmiş Xəstə-

xanasında terapevt-kardioloq işləyib. 2014-cü ildən isə təqaüdə çıxmışdır.

Bu rəsmi arayışdan-Məhəmmədəli Heydərovun özkeçmişindən (tercüməyi-hələndən) hər şey aydın görünür: İster onun şəreffli həkimlik peşəsinin müxtəlif sahələrində çalışması, isterse de bəi həkim-ziyalı kimi icimai fealiyyəti heç bir izahə-sərhə ehtiyac olmadan burada aydın ifadəsinə tapıb. Göründüyü kimi, tibb sənətinin ayrı-ayrı sahələrinin bilicisi idi, lap elə əfsanəvi Loğman həkimin özü kimi. Ancaq nə edəsen ki, son anda he Loğmanın özü də xəstəliyin getiricəyi ölümə qarşı birdəfəlik əlac ede bilmədi.

Əfsanəye görə, Loğman həkim Dədə Qorqud, Bılıqmış, İsgəndər kimi ölümsüzlük axtarmış, axtara-axtara lazımlı bitkini tapmış, bitki de ona "Mən ölümsüzlüyə çərayəm" demiş, beləliklə ölümsüzlük bitkisini tapmış tek həkim olmuşdur. Əfsanəye görə, Loğman ölümsüzlük iksirini hazırladıqdan sonra görünməz bir el iksiri yerə tökmüş, həkimin yazdıqlarını da Ceyhun çayına atmışdır...

Xalq arasında gəzib-dolaşan bu tipli əfsanələrin məğzindən çıxan ibritəmiz nəticə odur ki, ölüm Allah əmdir. Loğmanın hazırladığı ölümsüzlük iksirini yerə töken "görünməz bir el" sahibi də məhz gözəgörünməz Cənab Allahın özüdür. Yeni cismən ölüm labüddür.

Mifologiyada bir ölüb-dirilmə motivi var: Öləndən sonra yenidən dirilən. Məhəmmədəli həkimin özündən sonra cismani baxımdan yaşıdadacaq övladları var: oğlu Hüquqşunas Elnur, qızları Aynur müellimə və Səide həkim. Onlar sadəcə gen daşıyıcıları deyil, həm də mənəvi dünyani yaşıdanlardır. Qızı Səide xanım isə birbaşa atasının peşəsini davam etdirib yaşıdır. Deməli, Məhəmmədəli həkim övladlarının sırasında özüne həm cismən, həm də mənəvi yaşam haqqını qazanıb. Bir de onun şəfa verdiyi, ünsiyyətdə olduğı insanların xatirəsində özüne mənəvi yaşırlıq haqqı qazandırıb yaşıyr Məhəmmədəli həkim.

Özünü bu dünyada cismən əbədi saxlamadısa da, mənən yaşamağın reseptini yazdırıb bildi: övladlarının, yaşınlarının və onu tanıyanların xatirərində xoş hissələr anılmalıdır!..

Allah Sizə rəhmət eləsin, yeriniz behiştlik olsun, Məhəmmədəli həkim!

Əliyoglu Ş.

qında yazdıqlarım isə mənim Əli sevgisi ilə yanın qəlbime çilənən bir damla su idı.

**Almaz Məmmədova,
Şəki rayonu Çələbixan
məcburi köçkünlər qəsəbəsi**

Əlaqə telefonu: 070-344-70-36

BURDAN BİR ATLI KEÇDİ

(Əvvəli səh. 7-də)

Soyuq havanı ciyərlərinə çəkdi. Dönbər gəldiyi yola baxdı. Döndü, kişnədi, qollarını geniş açıb, sahibinin sağlığında olduğu kimi, şəhər qalxdı. Və sənəzlər atıldı.

Bir andaca hər şey bitdi. Vəfadə, sadıqlıkdə ad çıxarmış bu məxlüqün sevdiyi insan üçün özünü məhv etməyi de vərmış.

Cəxmaq çayının gündoğan sahili ndo bu ata obidi məskən yeri qazdlılar. Üstündə kiçik bir çinar qələməsi səncidlər. Qədirbilənlər onu susuz qalmağa qoymadılar. Çinar pərvəzlanıb göye boylandı. Keçən yolcular bu

ağacın kölgəsində dincəldilər. Babalar nevelərini gözlə bir el oğlundan, onun vəfəli, sədaqətli atından səhəbet açıdlar.

Hər il soyuq yanvar günlərdən bərində həyata sonsuz məhəbbəti yarımcıq qalan bir insannı qəbri üstünə gələnlərin qulağına at kişiştəsini səsi gelir. Bu kişiştə insanları vefaya, sədaqətə səsləyir.

Bu dünyadan bir atlı keçdi. Həyat-severlik ilə, insanları sonsuz məhəbbəti ilə, zəka və ağılı ilə, çətin və cəmi 34 illik qısa ömür yolu ilə. Böyük Ali Çələbinin, Hacı Qasim Çələbinin, Teyfur Çələbinin, Yasin Çələbinin bütün xüsusiyyətlərini özündə cəmləmiş Əli Çələbi. Onun sevimli atı Səməndən qədər.

**Baş redaktor:
Şakir Əlif oğlu
ALBALIYEV**

Qəzet Ədliyyə Nazirliyində qeydə alınıb.

H/h:55233080000

kod: 20088

VÖEN: 9900003611

M/h: 013010001031

Kapitalbankın Cəbrayıllı filialı

VÖEN: 8200035441

Ünvan: AZ 1073, Bakı şəh.,

Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə

"Azərbaycan" nəşriyyatı.

Telefon: (051) 441-15-82

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə biler.

Materiallardakı faktların doğruluğuna müəlliflər cavabdehdir.

Olyazmalar geri qaytarılır.

Bir gəncimiz də müdafia etdi

Martin 16-da Soltanlı kəndindən olan İləhə Fikret qızı Quliyeva (Həziyeva) AMEA-nın Coğrafiya İnstitutunda akademik Ramiz Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən Dissertasiya Şurasında fiziki coğrafiya və biocoğrafiya, torpaq coğrafiyası, landsaftların geofiziğası və geokimiyası ixtisası üzrə fəlsəfə doktorluğu işini uğurla müdafiə etdi. Coğrafiya üzrə fəlsəfə doktoru, dosent Elxan Məmmədbəyovun elmi rəhbərliyi altında yazdı "Talış dağlarının müasir landsaftlarının inkişaf dinamikası və onların rekreasiya potensialının qiymətləndirilməsi" mövzusundakı naməzəlik dissertasiyası etrafında Elmi Şura üzvlərinin ünvanlaşdırılmış sualları İləhə Quliyeva doğlun və əhatəli cavablar verdi. Şura üzvlərinin etimadını qazanan həmyerlimizin coğrafiya üzrə fəlsəfə doktorluğu işinin müdafiəsi uğurla başa çatdı.

Bu münasibətlə İləhə xanımı üzərkən təbrik edir, elm aləminə xoş gəldin deyib, gələcək perspektiv fealiyyətində uğurlar arzulayıraq.

"Xudafərin"

Cəbrayıllı rayon prokurorunun 2018-ci ilin 2-ci rübündə yaşayış yerləri üzrə vətəndaşların qəbul vaxtları

S/S	Yaşayış yerinin adı və qəbul yeri	Qəbul vaxtı	Qəbulu keçirən şəxs
1.	Cəbrayıllı rayonu, Cocuq Mərcanlı kəndi	06.04.2018-ci il Saat: 11:00	Prokuror Maarif Hüseynov
2.	Sabirabad rayonu, Şəhriyar məcburi köçkün qəsəbəsi	28.04.2018-ci il Saat: 11:00	Prokuror Maarif Hüseynov
3.	Bakı şəhəri, Binaqədi rayonu, 1041-ci kecid (Cəbrayıllı rayonu Şahvəlli kənd tam orta məktəbinin fealiyyət göstərdiyi inzibati bina).	19.05.2018-ci il Saat: 11:00	Prokuror Maarif Hüseynov
4.	Bakı şəhəri, Nərimanov rayonu (Cəbrayıllı rayon icra Hakimiyətinin qərargahı)	16.06.2018-ci il Saat: 10:00	Prokuror Maarif Hüseynov

Cəbrayıllı RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Tanınmış kardioloq-həkim

Məhəmmədəli İba oğlu

Heydərovun

vəfatından kədərləndiklərini bildirir və ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Allah rəhmət eləsin!

Cəbrayıllı RİH, YAP rayon təşkilatı və "Xudafərin" qəzeti

Rayonumuzun tanınmış pedaçoqu

Telman Əli oğlu Əlizadənin

vəfatından kədərləndiklərini bildirir

və ailə üzvlərinə dərin hüznə başsağlığı verirlər.